Ashirova Anorgul Ismoilovna (Ma'mun universiteti "Umumkasbiy fanlar" kafedrasi dotsenti, anorgul76@gmail.com)

"INFODARS" USLUBIY SAYTINI YARATISH

Annotatsiya. *Maqolada o'qituvchi va o'quvchilar uchun informatika va axborot texnologiyalari fanidan electron ta'lim resurslari joylashtirish hamda foydalanish uchun INFODARS uslubiy saytini yaratish texnologiyalari, ta'limiy saytning didaktik imkoniyatlari va dasturi haqidagi ilmiy fikr hamda mulohazalar keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *ta'limiy web sayt, infodars sayti, electron ta'lim resurslari, raqamli texnologiya.*

Аширова Аноргул Исмоиловна (доцент кафедры общепрофессиональных наук университета Мамуна; anorgul76@gmail.com)

СОЗДАНИЕ МЕТОДИЧЕСКОГО САЙТА "INFODARS"

Аннотация. *В статье представлены научные мнения и комментарии о технологиях создания методического сайта ИНФОДАРС для размещения и использования электронных образовательных ресурсов по информатике и информационным технологиям для преподавателей и студентов, дидактических возможностях и программе образовательного сайта.*

Ключевые слова: *образовательный сайт, сайт инфодары, электронные образовательные ресурсы, цифровые технологии.*

Ashirova Anorgul Ismoilovna (Associate professor, Department of General Professional Sciences, Mamun University; anorgul76@gmail.com)

CREATION OF THE METHODOLOGICAL SITE "INFODARS"

Annotation. *The article presents scientific opinions and comments on the technologies for creating the INFODARS methodological website for the placement and use of electronic educational resources in computer science and information technology for teachers and students, didactic opportunities and the program of the educational website.*

Key words: *educational website, "infodars" website, electronic educational resources, digital technologies.*

Kirish (Introduction). Hozirgi vaqtda o'qituvchining axborot makonini yaratish bu asosiy vazifa bo'lib, axborot texnologiyalari ta'limda uning barcha darajalarida muvaffaqiyatini belgilaydi. O'qituvchining axborot ta'lim makonini loyihalash virtual maydondagi xostingdan o'qituvchilar, talabalar va ota-onalar bepul imkoniyatdan foydalanish mumkin.

Axborot maydoni o'qituvchilarning kasbiy faoliyatida murakkab tuzilishga ega, pedagogik faoliyatda ko'p qirralikni aks ettiradi.

Ta'lim veb-sayti bugungi kunda o'qituvchilar va talabalar auditoriyasi orasida eng mashhur saytlardan biriga aylanmoqda. Biz uning xususiyatlarini ko'plab internet resurslari orasida ko'ramiz. Xutorskoy A.V. Ta'lim veb-saytini «o'zaro bog'langan veb-sahifalarni birlashtirgan, mazmuni umumiy g'oyaga bo'ysunadigan va ularning har birining aniq maqsad va vazifalarida ifodalangan yaxlit, konseptual jihatdan asoslangan va tizimli qurilgan tizim», deb ta'riflaydi [1].

Ignatova N.G. o'qituvchiga nisbatan ta'lim saytini quyidagilar deb hisoblaydi [2]:

- raqobatbardoshligi, ochiqligi, jozibador imidjini ta'minlash, shuningdek, o'qituvchining ta'lim jarayonida axborot bilan ishlashi va uni keng jamoatchilikka yetkazishning samarali tizimini ta'minlash maqsadida o'qituvchining jahon internet tarmog'ida onlayn tarzda taqdim etilishi;
- o'qituvchining o'qituvchilik faoliyatining o'ziga xosligini aniq va to'g'ri ko'rsatish uchun tashrif qog'ozi;
- zamonaviy ta'lim va ota-onalar auditoriyasi bilan muloqotning asosi, turli ta'lim muammolari bo'yicha jamoatchilik fikrini o'rganish platformasi, tashqi makonga kirish vositasi.

Punina T.G. quyidagi turlarni taklif etadi [3]:

- ta'lim muassasasi veb-saytlari;
- ilmiy tadqiqot; yordam saytlari;
- raqobatbardosh va axborot Internet loyihalari resurslari, masofaviy ta'lim;
- madaniy-ma'rifiy ma'lumotlarni tarqatish veb-sayti;
- virtual uslubiy birlashmaning resurslari;
- maslahat sayti.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili (Literature review). Ta'lim veb-saytini klassifikatsiyasi, afzalligi va kamchiliklari bo'yicha Ignatova N.G., Barkalov S.A., Galyuk A.D., Gontareva I.B., Punina T.G., Razinova N.N., Stolyarova E.A.larning ilmiy tadqiqot ishlarida o'rganilgan.

Ta'lim amaliyotida ta'lim veb-saytini ishlab chiqish va joriy etish N.G.Ignatova quyidagi tarkibiy qismlarni taklif qiladi: yangiliklar lentasi; tadbirlar taqvimi; fotoalbom; ro'yxatga olish, so'rovnomalar va ishtirokchilarning so'rovlari uchun moslashtirilgan ro'yxatlar; ularning natijalarini kuzatish uchun maxsus ro'yxat ko'rsatkichlari; ovoz berishni tashkil etish uchun so'rovlar; forumlarda va mehmonlar kitobida maslahatlashuvlar va muloqotlarni tashkil qilish uchun muhokama kengashlari; onlayn test; tashqi ta'lim resurslariga havolalar.

Ta'lim veb-saytining asosiy xususiyatlarini ajratib ko'rsatish kerak: mazmuni, dizayni va ishlashi. Ta'lim Internet saytining mazmuni mavjud va veb-saytlar shaklida ifodalangan ta'lim ma'lumotlarining barcha asosiy elementlarining (matn va grafik) birligini, shuningdek, ushbu asosiy elementlar o'rtasidagi aloqalar birligini ifodalaydi. Ta'lim veb-sayti dizayni – bu estetik yoki funksional, ko'pincha, ikkalasi ham bo'lishi mumkin bo'lgan aniq maqsadga erishish uchun grafik komponentlarni tanlash va tartibga solish jarayoni. Ta'lim internet saytining texnik jihatdan amalga oshirilishi foydalanuvchiga ta'lim ma'lumotlarini yetkazish uchun komponentlar, texnologiyalar, dasturiy mahsulotlar va texnik vositalar integratsiyasiga bog'liq.

Tadqiqot metodologiyasi (Research Methodology). Ta'lim veb-saytini yaratishda muayyan harakatlar algoritmiga rioya qilish kerak: veb-saytning maqsadi va maqsadini aniqlash; konsepsiyani ishlab chiqish, strukturani qurish va dizayn yaratish; matn va grafik tarkibni tayyorlash; sahifa tartibi, kontentni joylashtirish; xizmatlar va veb-sayt variantlarini ishlab chiqish; loyihani yig'ish; veb-serverda saytni joylashtirish; ishlashini tekshirish, disk raskadrovka, sinovdan o'tkazish va o'zgartirish.

Ignatova N.G. veb-sayt yaratishning quyidagi bosqichlarini taklif qiladi: loyihadan oldingi bosqich (maqsadli auditoriyani aniqlash, maqsadlarni shakllantirish, veb-sayt konsepsiyasini ishlab chiqish; ishlab chiquvchilar guruhini shakllantirish, ma'lumot to'plash); dizayn (saytning mantiqiy tuzilishini, sayt foydalanuvchilarining rollarini, asosiy dizayn elementlarini aniqlash, belgilash bilan shablonni ishlab chiqish); saytning modelini ("ramka") ishlab chiqish va sinovdan o'tkazish; har bir sohada bir yoki ikkita ixtisoslashtirilgan modullarni ochish; kengaytirish, har bir yo'nalish bo'yicha besh-oltita ixtisoslashtirilgan modularni ochish, veb-saytda fikr-mulohazalarni tashkil etish; saytning to'liq tematik strukturasini yaratish; veb-saytda o'qituvchi faoliyatining barcha yo'nalishlarini taqdim etish; sayt haqida fikr almashish imkoniyatlarini kengaytirish, forumlar, so'rovlar, testlar, so'rovlar, ovoz berish orqali saytning interaktivligini ta'minlash.

Tahlil va natijalar (Analysis and results). O'quv kursini qo'llab-quvvatlash uchun o'quv veb-saytini loyihalashda quyidagi omillarni hisobga olish kerak:

1) foydalanuvchi auditoriyasining tarkibi (ularning ta'lim shakli – kunduzgi, sirtqi; yosh toifasining yoshi va psixologik xususiyatlari). Har bir toifa uchun o'quv saytining o'ziga xos didaktik vazifalari va funksiyalari, shuningdek, o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida undan foydalanish texnologiyasi belgilanadi;

2) o'rganilayotgan fanning tuzilishi va mazmuni (masalan, chiziqli, modulli). O'quv kursini qurish mantig'iga qarab, saytni qurish konsepsiyasi va undan foydalanish texnologiyasi aniqlanadi;

3) kursni an'anaviy bosma axborot materiallari (darsliklar, antologiyalar, amaliy mashg'ulotlar, uslubiy ko'rsatmalar va tavsiyalar) bilan ta'minlash. Saytda joylashtirilgan materiallarning mazmuni ularga bog'liq. Ba'zan o'quvchilar foydalanishi uchun veb-saytdagi ba'zi bosma materiallarni ko'paytirish foydali bo'ladi;

4) ta'lim mazmunini o'zlashtirish bosqichlari (yangi materialni o'rganishga tayyorgarlik, mavzu bo'yicha ma'lumotlarni yangilash, yangi materialni o'zlashtirish, birlamchi mustahkamlash, umumlashtirish va tizimlashtirish). O'rganishning turli bosqichlarida sayt materiallaridan foydalanish variantlarini o'ylab ko'rish tavsiya etiladi. Bunga qarab, siz sayt sahifalarini to'ldirishning turli xil variantlaridan foydalanishingiz mumkin (oldindan tanishish uchun ma'lumot; kurs davomida sahifani bosqichma-bosqich to'ldirish; o'sha talabalar uchun o'tkazilgandan so'ng dars/sessiya materialini ilova qilish).

O'quv jarayonida saytdan foydalanish usullari va talabalar faoliyatini tashkil etish shakli o'qituvchi rahbarligidagi frontal yoki individual sinf ishlari, shuningdek, mustaqil sinf, sinfdan tashqari ishlar (guruh, individual) va nazorat tadbirlari (so'rov, sinov). Har bir variant o'qituvchining o'quv jarayonidagi funksiyalarini belgilaydigan o'ziga xos xususiyatlarga ega.

Foydalanuvchining tarmoq resursidan foydalanishga tayyorligining turli darajalari mavjud: tavsiyalar, bosma materiallar, treninglar. Bularning barchasi, agar talabalar ta‘lim sayti muhitida ishlash asoslarini bilmasa, talab qilinishi mumkin.

Foydalanuvchining Internetga kirishining texnik imkoniyatlari sifatida biz onlayn rejimni, oflayn rejimni, mahalliy rejimni (disk orqali) ajratishimiz mumkin.

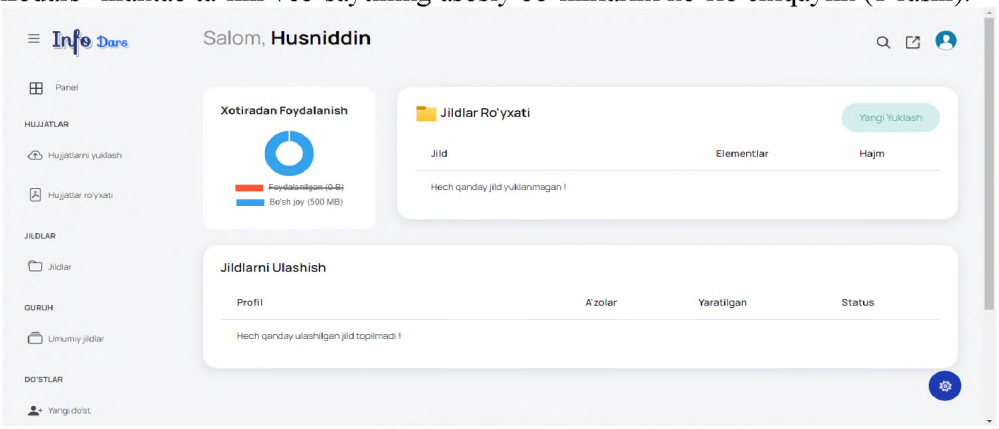
Fikr-mulohazalarni tashkil qilish uchun quyidagilardan foydalanish mumkin:

▪veb-saytga integratsiyalangan kursning borishi jurnali;

▪e‘lonlar va sharhlar; tugallangan ish fayllarini yuklash.

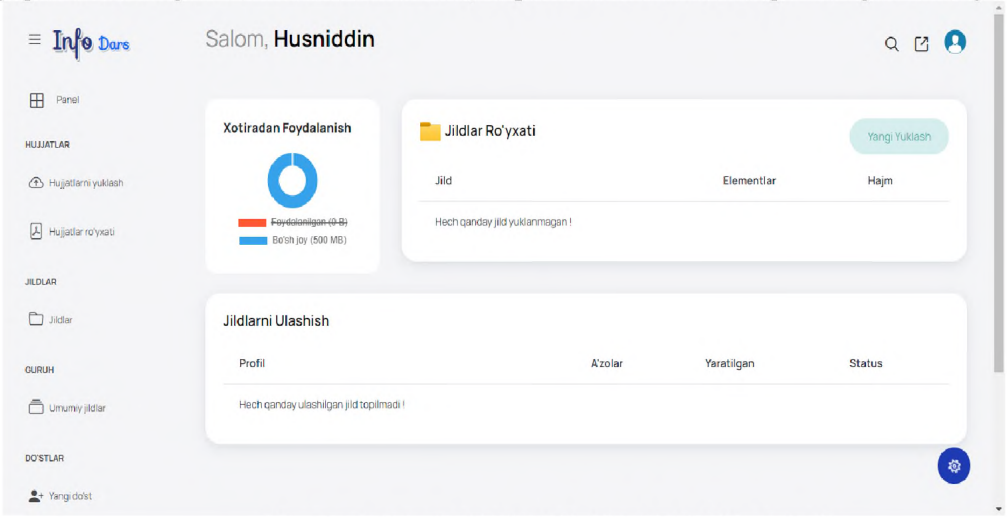
Ba‘zi funksiyalarni amalga oshirish uchun siz saytga kirish sozlamalarini o‘zgartirishingiz va o‘quv jarayoni ishtirokchilariga ma‘lum rollarni belgilashingiz kerak bo‘ladi.

Ta’lim veb-sayti ma’lum bir tuzilishga ega bo‘lishi va tematik bo‘limlardan iborat bo‘lishi kerak. Keling, “Infodars” maktab ta‘lim veb-saytining asosiy bo‘limlarini ko‘rib chiqaylik (1-rasm).

1-rasm. “Infodars” sayti bosh sahifasi

O‘qituvchi va o‘quvchilar uchun “Infodars” uslubiy saytining asosiy vazifasi, informatika va AT fanidan elektron ta’lim resurslari joylashtirish hamda foydalanish uchun do‘stlarga ulashish, o‘quv matriallarni o‘zaro almashish imkonini beradi (2-rasm). “Infodars” uslubiy saytining yana bir asosiy vazifasi ilg‘or pedagoglar o‘zaro tajriba almashishi mumkin, raqamli ta’lim resurslariga murojaat himoyalangan.

2-rasm. O‘quv materiallarini joylashtirish oynasi.

Xulosa va takliflar (Conclusion/Recommendations). Uslubiy sayt loyihasi va uning dizayn qismlari maketi tuzib olindi, loyihaga va dizaynga mos algoritmlar tuzildi, Infodars uslubiy sayti dizayni kodlashtirildi (FrontEnd qismi), saytda foydalanuvchilar ma’lumotlari va fayllari, identifikatsiya, autentifikatsiya va CRUD (create, read, update, delete) funksionalliklarini amalga oshirish uchun MySQL ma’lumotlar bazasidan foydalangan holda ma’lumotlar bazasi va har bir bo‘lim uchun mos jadvallar yaratildi. Yaratilgan uslubiy sayt umumta’lim maktablari informatika o‘qituvchilari uchun o‘zlarining ilg‘or tajribalarini o‘zaro almashish, informatika va AT fanini o‘qitishni innovatsion metodlarini, dars ishlanmalarini, ta’lim tizimidagi yangiliklarni o‘zaro almashishga, uslubiy va ilmiy materiallarni jamoaviy hal qilishga katta yordam beradi.

“Infodars” uslubiy saytidan o‘quvchilar, informatika fani o‘qituvchulari, informatika fanini o‘rganuvchilar foydalanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati (References):

(1). Хуторской А.В. Определение общепринятого содержания и ключевых компетенций как характерного нового подхода к конструированию новых образовательных стандартов [электронный ресурс]. А. В. Хуторской. Режим доступа: http://eidos.ru/journal/2002/0423.htm

(2). Игнатьева, Н.Г. Экономическая культура как фактор конкурентоспособности педагога. Н.Г. Игнатьева. Образование и саморазвитие, научный журнал, Казань, 2007, с. 63–72.

(3). Пунина Т.Г. Проектирование и размещение в сети Интернет- административных сайтов образовательных учреждений https://www. eruditor.io/file/185132/

(4). Мартьянов Е.Ю. Этика педагога в интернет-пространстве: методические рекомендации и этические основания создания персональных сайтов учителя. Школьная педагогика, 2015.

Usarov Begzod O‘ralovich (Termiz davlat Muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti “Aniq va tabiiy fanlar” kafedrasi o‘qituvchisi; e-mail: usarovbegzod@mail.ru)

TANLANMADA SOFIZM

Annotatsiya. *Mazkur ishda insonlar hayotidagi savdo-sotiq ishlarini amalga oshirishda, oldi-sotdi borasida yo‘l qo‘yiladigan xato va kamchiliklar hamda biror-bir bajarilgan ish natijasida kelib chiqadigan xatolar debochasi bo‘lgan sofizmning o‘rni va roli kabi masalalar qisqacha o‘rganilgan.*

Kalit so‘zlar: *to‘plam, tanlanma, varianta, xato, usul, sofizm, bozor, meva, inson, ehtiyoj, savdo-sotiq, sotuvchi, xaridor, manfaat, so‘m, rang, reja.*

Усаров Бегзод Уралович (Термезский государственный университет инженерии и агротехнологий, преподаватель кафедры «Точных и естественных наук»; e-mail: usarovbegzod@mail.ru)

СОФИЗМ В ВЫБОРКЕ

Аннотация. *В данной работе кратко рассмотрены такие вопросы, как ошибки и упущения в жизни людей, допущенные при осуществлении торговли, купли-продажи, а также роль и место софизма как предпосылки к ошибкам, вызванным какой-либо выполненной работой.*

Ключевые слова: *множество, выборка, вариант, ошибка, метод, софизм, рынок, фрукты, человек, потребность, торговля, продавец, покупатель, интерес, сум, цвет, план.*

Usarov Begzod O‘ralovich (university lecturer from the department of «exact and natural sciences», Termez state university of engineering and agrotechnology; e-mail: usarovbegzod@mail.ru)

SOPHISM IN THE SAMPLE STATISTIC

Annotation*. In the article, the researcher will discuss main features and roles of the sophism, core element appearing as a result of the rare accomplishments, miscalculations, deficiencies and shortcomings within trade procession as well as during commercial activities of the people’s social life.*

Key words: *set, sample statistic, ordered sample, error, method, sophism, market, fruits, people, need, trade, trader, buyer, profit, sum, color, plan.*

Kirish (Introduction). Ma’lumki, kundalik hayotimizda u yoki bu masalalar yechimlari ustida so‘z yuritayotganimizda, fikrimizning to‘g‘ri, aksincha, noto‘g‘riligini tasdiqlash uchun turlicha raqamli ma’lumotlarga, qolaversa, muammoli ziddiyatlik ro‘y berganda, albatta, turli-tuman o‘ziga xos, o‘ziga mos usullarga boy bo‘lgan tajribalarga murojaat qilamiz. Masalan, bosh to‘plamdan ajratib olingan tanlanma (tanlanma to‘plam)larni kuzatish jarayonida ko‘rsatkichlarning miqdorlarini ko‘zlanmasdan, shuningdek, kuzatish usullari va asboblarning kamchiliklari bilan bog‘liq bo‘lmagan holda yo‘l qo‘yilgan xatolar tasodifiydir. Tanlanmalarning barcha miqdorlari birliklarida tasodifiy xatolar turli ishoralarni qabul qiladi. Bunda ularning o‘zaro qisqarib ketish xususiyati kelib chiqadi. Demak, tanlanmaning miqdori oshgan yoki kamaygan sari tasodifiy xatolar ko‘payib yoki kamayib boradi.

Tanlanmalarda kuzatilayotgan tajribada miqdorlarning belgilangan parametrlari berilgan barcha tanlanmalarga tatbiq etilsa, kuzatish usuli natijasida muntazam xatolar kelib chiqishi mumkin. Muntazam xatolar, o‘z navbatida, ko‘zlanmagan va ko‘zlangan bo‘ladi. U holda o‘lchash asboblarining noaniqligidan, tanlash va kuzatish usullarining kamchiliklaridan ko‘zlanmagan muntazam xatolar, kuzatish natijalarini o‘zgartirib ko‘rsatish maqsadida qilingan xatolar natijasida esa ko‘zlangan muntazam xatolar kelib chiqadi. Masalan, ishlab chiqarilgan mahsulotlarning sifatini oshirib ko‘rsatish uchun tanlanmada bosh to‘plamga nisbatan sifatli mahsulotlarning salmog‘ini sun’iy ravishda ko‘paytirishdan ko‘zlangan muntazam xato hosil bo‘ladi [2].